

Täysistunto

Tiistai 29.6.2021 klo 11.00—13.23

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 17/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.13 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tässä toisiolakiesityksessähän kyse oli määräajan pidentämisestä, eli mahdollistetaan pidempi siirtymäaika, koska järjestelmät eivät ole valmiina, ja se on ihan perusteltua.

Mutta tässä samassa yhteydessä sosiaali- ja terveysvaliokunta ja myös perustuslakivaliokunta nostivat esille tämän lääketutkimuksiin liittyvän säätelyn ja toisiolakiin liittyvän säätelyn epäselvyyden ja sen, että tarvitaan kokonaislainuudistus, jotta toimijat kentällä tietävät, mitä lakia milloinkin sovelletaan — siellä on tiettyjä ristiriitaisuuksia niiden välillä. Sitä peräänkuulutettiin myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä, ja itsekin toivoisin, että ministeriössä tähän kiinnitetään huomiota ja tätä yritetään kiirehtiä, koska kyse on tietenkin potilastietojen käytöstä mutta samaan aikaan myös meidän tärkeästä tieteestä ja tutkimuksesta, siitä, että me pysytään kansainvälisen tieteen ja tutkimuksen kärkimääräna, me pystytään osallistumaan lääketutkimuksiin, joissa tutkitaan parhaimpia hoitoja, ja me pystytään myös saamaan meidän asukkaille niitä uusimpia, viimeisimpiä hoitoja käyttöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tietenkin turvallisuus huomioiden. Mutta tämä on siis sekä sairaaloissa että yliopistoissa todella tärkeä asia, ja toivottavasti siihen kiinnitetään erityistä huomiota nyt ministeriössä ja kiirehditään näitten lakiuudistusten tekemistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.16 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Olen laittanut merkille, että tietoturva-automatisaatio ja tiedolla johtaminen ovat osoittautuneet haastaviksi säätää tarkkarajaisesti lailla. Toisaalta tietoturvan kohdalla pitäisi osata ennakoida, ja toisaalta ennustaminen on mahdotonta. Havaitsin tämän jo ollessani töissä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisessa tiedolla johtamisen kokonaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2021 vp

Tässä on nyt pöydällä laki, jossa joudutaan peruuttamaan tietoturvan osalta alkuperäisen lain mahdottoman aikataulun vuoksi. On hyvä, että muutoksia myös uskalletaan tehdä silloin, kun tilanne havaitaan haastavaksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toisiolain siirtymäsäännöstä siten, että lain tietoturvalliselta käyttöympäristöltä edellytettäviä vaatimuksia pidennetään vuodella. Tällöin vaatimuksia sovelletaan vasta ensi toukokuussa, vaikka niiden pitäisi olla jo voimassa tässä kohtaa. Tässä kohtaa lienee selvää, että käyttöympäristöjen kehittäminen ja auditointi eivät ole edenneet kaavaillulla tavalla. Tähän on hallituksen esityksen perustelujen mukaan useita ymmärrettäviä syitä, näin nähdäkseni. Tiedolla johtamisen kehittäminen edellyttää hyvää tietoturvaa, mutta tietotekniikan muutoksissa on aina kyse myös koneiden lisäksi ihmisten toimintakulttuurin muutoksista, ja se vaatii aikaa ja jatkuvaa pitkäjänteistä kehittämistä.

Tästä laista jälleen opimme sen, että tiedolla johtamisen ja tietoturvan kohdalla kehitystyötä tulee tehdä pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti rahoittaen ja säädellen erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla. Muuten esimerkiksi tietoturvasta on mahdoton tarkarajaisesti lailla säätää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

13.17 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakihan on tuiki tärkeä suomalaiselle tutkimukselle. Sosiaali- ja terveydenhuollolle, nyt kun uusi rakenne on uudistumassa, tarvitaan nimenomaan sitä sisällöllistä uudistamista, ja sitä pitää tiedolla johtaa ja faktoihin perustuen. Ja tämä toisiolakihan tuo valtavan paljon Suomeen ja yleensäkin hoitojen vaikuttavuuteen lisää tietoa, kunhan se vain on sellainen, että sitä pystyy käyttämään nimenomaan siinä yhteydessä.

Tätä lakiahan on sinänsä odotettu. Tälle on tullut myös kritiikkiä, ja nyt joudutaan sitten tekemään hieman muutoksia aikatauluun. Olen samaa mieltä siitä, mitä täällä on tullut esille, että aina silloin, jos on jotain ongelmia, ne kannattaa myös korjata, ja tämän aikataulun suhteen nyt on tullut ongelmia.

Mutta aivan kuten täällä edustaja Laiho ansiokkaasti kertoi, tämä vaatii kyllä myöskin ehkä tarkempaa syyniä ihan lähiaikoina, että se laki korjataan sellaiseksi, että se oikeasti lisää sekä hoitojen että erilaisten palvelujen vaikuttavuutta. Siinä me tarvitaan tutkittua tietoa, ja siinä me tarvitaan näytteitä ja sitä, että me pystytään tietojia, joita ihmisistä esimerkiksi on kerätty tai kerätään, sitten myös hyödyntämään palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Vaikuttavuus on yksi — voi sanoa, että ainoa eettisesti kestävä — keino kohdentaa meidän vähäiset resurssit ja kohdentaa oikein niitä palveluja, joita Suomessa on mahdollisuus järjestää kansalaisille. Siitä syystä tämä laki on erinomaisen tärkeä, mutta se on vielä pikkuisen kehittämistä vaille. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 96/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.